



## **Svensk Vindenergis svar på Energimarknadsinspektionens frågor inom ramen för regeringsuppdrag om samhällsekonomiska analyser vid stamnätsinvesteringar**

### **1. Hur kan Ei bidra till ett bättre beslutsunderlag för beslutsfattare och intressenter vid stamnätsinvesteringar genom att förändra processen för att bevilja tillstånd för koncession?**

De extremt långa tillståndsprocesserna att bygga nya ledningar på 10-15 år måste kortas ned avsevärt om det ska gå att uppnå den energipolitiska överenskommelsen om ett 100 procent förnybart elsystem till 2040. Konflikter mellan ellagen och miljöbalken behöver identifieras och elimineras. Miljöbalken behöver även ses över för att inkludera samhällsintresset och globala miljönyttor, nyttor som måste ges företräde framför lokalt intrång/miljöskada.

Samlad prövning som sköts av en myndighet istället för fler borde kunna underlätta avvägningen mellan olika intressen och leda till kortare handläggningstid i enlighet med EU:s förnybarhetsdirektiv.

Vi ser utifrån ovanstående ett stort behov av att regeringen ger Energimyndigheten eller Energimarknadsinspektionen ett uppdrag att undersöka hur tillståndsprocesserna för stamnätsutbyggnad kan kortas ned avsevärt.

### **2. Motivera huruvida det behövs en fristående aktör som utför samhällsekonomiska lönsamhetsbedömningar för att komplettera eller granska Svenska kraftnäts samhällsekonomiska analyser.**

Om det inte hade varit för bristande transparens i Svenska kraftnäts samhällsekonomiska lönsamhetsberäkningar, hade inte behovet varit lika stort för en extern aktör att granska och komplettera beräkningarna. Vi bedömer det därför tillräckligt att säkerställa att samtliga samhällsekonomiska lönsamhetsberäkningar, inklusive bakomliggande antaganden, offentliggörs på Svenska kraftnäts och Energimarknadsinspektionens hemsida.

Vi ställer oss skeptiska till generellt krav på samhällsekonomiska lönsamhetsberäkningar som villkor för stamnätskoncession eftersom det riskerar att leda till ökad administrativ börda hos berörda myndigheter, vilket riskerar att förlänga snarare än förkorta de redan extremt långa ledtiderna för stamnätsutbyggnad.

### **3. Saknar ni någon effekt att inkludera i den samhällsekonomiska analysen?**

Vi ser tre viktiga frågor som mer eller mindre saknas i svenska kraftnäts samhällsekonomisknyttanalyser:

- Hänsyn till de Energi- och klimatpolitiska målen
- Hänsyn till klimatnyttan hos de elproduktionsanläggningar som nätinvesteringarna möjliggör för
- Hänsyn till naturresurserna för elproduktion

### Energi- och klimatpolitiska mål

För att uppnå de av riksdagen antagna energi- och klimatpolitiska målen är det centralt att utbyggnad av elnäten går hand i hand med utbyggnaden av elproduktionen. Därför behöver den myndighet som kanske har störst inverkan på möjligheterna att nå målen (Svenska kraftnät), väga in investeringens betydelse för att uppnå målen. Om Svenska kraftnät gör bedömningen att det skulle vara svårt att nå de satta energi- och klimatpolitiska målen utan t.ex. särskilda åtgärder för att möjliggöra vindkraftsutbyggnaden i norra Sverige eller havsbaserad vindkraft i södra Sverige - bör investeringarna genomföras oavsett vad kostnadskalkylen visar (i likhet med anslutningsplikten och försörjningstryggheten).

### Klimatnyttan

Klimatförändringarna orsakar stora och ökande samhällskostnader. Enligt rapport från Stanford University är samhällskostnaden för koldioxidutsläpp ca 1785 kr/ton och år.<sup>1</sup> Som jämförelse ger produktion av 1 TWh el kolkondenskraftverk upphov till utsläpp av 1 miljon ton koldioxid eller 1,8 miljarder SEK per år. Genom export av koldioxidsnål elproduktion finns därmed enorma samhällsekonomiska besparingar att göra, enbart sett till utsläppsminskningarna. Vi bedömer att Svenska kraftnät i dagsläget inte tar vidare hänsyn till dessa värden i deras samhällsekonomisknyttanalyser.

### Naturresurser

Då nätinvesteringarna i regel är betydligt mindre än investeringarna i ny kraftproduktion är det viktigast i första hand värna den samhällsekonomiska effektiviteten hos de kraftproduktionsanläggningar som byggs ut. Det är t.ex. därför som det ur ett europeiskt samhällsekonomiskt perspektiv hade varit billigast att bygga all europeisk vindkraft i Skandinavien och Storbritannien för att exportera den till kontinenten, även om det skulle kräva betydande mängder ny överföringskapacitet.

För vindkraftens del är goda vindlägen helt avgörande för att möjliggöra en låg produktionskostnad som i slutänden betalas av elkonsumenten.

Konsultföretaget Pöyry har, på uppdrag av Svensk Vindenergi, gjort en beräkning av hur kostnaderna för elcertifikatsystemet förändras när vindlägena försämras respektive förbättras. Referensfallet var ett scenario där det i genomsnitt blåser 7,5 m/s. Utifrån detta jämfördes kostnaderna för konsumenterna när medelvinden successivt minskade till 7,0 m/s. Slutsatsen var att kostnaden för elkonsumenten ökade med 36 miljarder SEK för varje halv sekundmeter som vindhastigheten sjönk.<sup>2</sup> Som jämförelse summerar alla Svenska kraftnäts investeringar till följd av nyinvesteringar till 23 miljarder kronor för perioden 2018-2027, där elproducenterna dessutom själva bekostar en stor del av denna kostnad i form av investeringsbidrag.<sup>3</sup>

Kostnaderna för konsumenterna blir väsentligt högre om olika typer av begränsningar innebär att vindkraft förläggs till sämre vindlägen än vad som annars skulle ha varit fallet. Svensk Vindenergi anser därför att det är mycket angeläget att den samhällsekonomiska bedömningen inkluderar kostnadseffektivitet hos kraftslagen genom användandet av de mest lämpade naturresurserna.

### **4. Bör någon effekt inte inkluderas i analysen?**

Försörjningstrygghet och anslutningsplikt bör även fortsättningsvis vara överordnat resultatet i eventuella kostnads-nyttanalyser. För att säkerställa kostnadseffektiviteten i

<sup>1</sup> Social cost of carbon, Diaz and Moore 2015, <http://www.nature.com/news/social-cost-of-carbon-emissions-in-spotlight-1.18789>

<sup>2</sup> Pöyry, Price impact of renewables on the Swedish power market april 2015. [Länk](#).

<sup>3</sup> Svenska kraftnät – Systemutvecklingsplan 2018-2027, <https://www.svk.se/siteassets/om-oss/rapporter/2017/svenska-kraftnats-systemutvecklingsplan-2018-2027.pdf>

investeringarna bör det vara tillräckligt att förtydliga i Svenska kraftnäts myndighetsinstruktion att de ska eftersträva kostnadseffektivitet i sina nätinvesteringar.

**5. Har ni synpunkter på metodupplägget i den samhällsekonomiska analysen. Exempelvis kvantifiering och värdering av effekter, diskonteringsränta, investeringens livslängd, analysens geografiska avgränsning, etcetera.**

Se svar på övriga frågor

**6. Hur bör den samhällsekonomiska analysen utformas för att beakta alternativ till konventionella stamnätsinvesteringar?**

Det kan finnas ett värde i att Svenska kraftnät presenterar kostnads -och eventuella tidsbesparingar av alternativa åtgärder oavsett om de är tillgängliga eller inte. Det i sin tur kan skapa incitament för regeringen och övriga beslutsfattare att påskynda önskvärda förändringar kring regelverket såsom ökad priselasticitet hos slutkonsumenter genom rörliga nättariffer eller ökad möjligheter för nätbolagen att investera i energilagring.

Vissa alternativ såsom energilagring eller flexibel elanvändning är i dagsläget inte tillgängliga av olika skäl och kan även ligga utanför Svenska kraftnäts handlingsutrymme. Det kan vara problematiskt att planera stamnätet utifrån att tekniker och funktioner i framtiden eventuellt kommer att finnas på plats och fungera på ett tillfredställande sätt. Den snabba teknikutvecklingen och förändringarna på elmarknaden gör det dock angeläget att öka flexibiliteten i processen och möjliggöra för Svenska kraftnät att välja ett mer kostnadseffektivt alternativ när det är aktuellt för investeringsbeslut.

**7. I vilken utsträckning, och i så fall på vilket sätt, bör den samhällsekonomiska analysen inkludera alternativ som står utanför Svenska kraftnäts direkta kontroll. Exempelvis lokalisering av produktion och konsumtion.**

Samhällsekonomiskt är det viktigt att värna de goda vindlägena, oavsett var i landet de finns. Svenska kraftnät har en tendens – inte minst via stamnätstariffen – att vilja styra vindkraftsutbyggnaden mot södra Sverige. Vi anser att detta bör överlåtas åt marknaden genom elprisområdesindelningen. Den geografiska differentieringen av stamnätstariffen är en kvarleva från tiden innan elområdesindelningen och bör tas bort i enlighet med förnybarhetsdirektivet. Med uppdelningen i elområden finns det redan en tydlig mekanism som skickar styrsignaler till lokalisering av produktion, konsumtion och nätförstärkningar.

Korrelationen mellan vindar i SE1 och SE4 är nästan obefintlig. Geografisk spridning av vindkraftverken ger därmed en jämnare total produktionskurva för vindkraften med lägre toppar och inte lika djupa dalar. Det är positivt både ur ett reglertekniskt perspektiv men ökar även producenternas intjäningsförmåga, vilket sammantaget minskar systemkostnaden.